Sahateollisuus Ry:n lausunto Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

E 132/2021 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission kestävän rahoituksen foorumin raportti EU:n kestävän rahoituksen taksonomian neljän ympäristötavoitteen teknisistä arviointikriteereistä

Sahateollisuus Ry kiittää mahdollisuudesta lausua taksonomian ympäristötavoitteen teknisistä arviointikriteereistä. Yleisenä huomiona Sahateollisuus toteaa, että jo nyt on nähtävissä, että taksonomia ohjaa rahoituslaitosten toimintaa laajemmin, kuin pelkästään ns. vihreän rahoituksen osalta. Sahateollisuuden huolena on, että hiilijalanjäljeltään pienen, hiiltä sitovan puurakentamisen raaka-ainetta tuottavan ja uusiutuvan raaka-aineen kestävään hyödyntämiseen perustuvan suomalaisen sahateollisuuden rahoitustarpeet eivät jatkossa mahdu taksonomian kriteerien piiriin ja ympäristön kannalta edullisten hankkeiden rahoitus vaikeutuu.

Liikenne

Puutavaran kuljetusta merirahtina ei tulisi kirjata taksonomian ulkopuolelle. Puutuotteiden kauppa on erittäin kansainvälistä. Tavaravirrat tasapainottavat alueellista kysynnän ja tarjonnan tasapainoa. Metsäkadon ja metsien tilan heikkenemisen vastustaminen tulee vaikuttamaan kansainvälisiin tavaravirtoihin merkittävästi, kun metsäkatoa aiheuttavat, kestämättömän metsätalouden tavaravirrat korvautuvat kestävillä, hiiltä pitkäaikaisesti sitovilla tuotteilla. Merirahdin ja muun logistiikan nykyistä ympäristöystävällisempiä ratkaisuita tuleekin kannustaa.

Energia

Luonnoksen mukaan bioenergiaan liittyvät monimuotoisuuden ja ekosysteemien näkökulmat on huomioitu hyvin. Sahateollisuus korostaa, että kriteerit ovat kuitenkin liian yksityiskohtaisia ja huonosti sovellettavissa paikallisiin olosuhteisiin sekä johtavat teollisuuden hallinnollisen taakan kohtuuttomaan kasvuun. Lisäksi ne rajoittavat kestävän biomassan energiakäyttöä, mikä saattaa aiheuttaa sahateollisuudelle merkittäviä ongelmia sivuvirtojen käytön suhteen. Seospolttoaineiden asema tulisi selvittää.

Metsätalous

Kestävän rahoituksen tarkoittamat rahoituskohteet ovat todennäköisesti muita kuin metsä. Potentiaalisimmat rahoituskohteet löytyvät kuitenkin samasta arvoketjusta – esimerkiksi sahateollisuudesta, koska rahoitusmarkkinan sääntely heijastuu koko puutuotearvoketjuun. Suomalaisen metsäteollisuuden ja puukauppa-rakenteen vuoksi yksittäisille toimijoille asetetut velvoitteet valuvat hyvin todennäköisesti läpi koko hankintaketjun aina yksittäisille metsänomistajille asti.

Siksi on huomioitava, että metsiä koskevat linjaukset eivät lisää hallintopainetta puuta käyttävään teollisuuteen. Pienemmissä yrityksissä hallinto muodostuu helposti ylivoimaiseksi. Taksonomian mukaisuus saattaa pahimmassa tapauksessa rajoittaa merkittävästi puun saatavuutta niiltä osin, kuin kriteerit ovat toteuttamiskelvottomia tai erittäin vaikeita saavuttaa.

Taksonomiaesityksen kestävyyskriteeristö poikkeaa osin metsäsektoria koskevasta olemassa olevasta ja työn alla olevasta EU sääntelystä. Kriteeristö tulisi harmonisoida muun sääntelyn kanssa. Lisäksi on huomioitava, että metsätalouden yksityiskohtainen sääntely on vastoin periaatetta, jonka mukaan metsäpolitiikka kuuluu jäsenmaille.

Kriteerit ovat joiltakin osin oikeansuuntaisia ja toteuttavat tavoitetta luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta. Talousmetsissä monimuotoisuutta vahvistetaan luonnonhoidon keinoin ja sitä varten on Suomessa tutkimustietoon pohjautuen kehitetty laaja keinovalikoima. Keinoja toteutetaan käytännössä metsäsertifioinnin sekä erilaisten vapaaehtoisten luonnonhoito-ohjelmien kautta.

Taksonomian kriteeristössä luonnonhoidon keinovalikoimaan on poimittu vain joitakin toimia, kuten säästöpuiden jättäminen ja puuston monilajisuus. Kriteerien määrittely on epätasaista. Joidenkin toimenpiteiden osalta määritelmä on hyvin yksityiskohtainen ja tiukka, toisten osalta epämääräinen ja tulkinnanvarainen. Kriteereissä ei huomioida kasvupaikkojen eroja, eikä niiden sisältö ole kaikilta osin perusteltu. Kriteeristö edellyttää perusteellista jatkotyöstämistä siten, että se kohtelee erilaisia kasvupaikkoja yhdenvertaisesti ja asettaa monimuotoisuuden vahvistamisen tavoitteen riittävän ylätasolle yksityiskohtaisen kaavamaisen sääntelyn sijaan. Esimerkkeinä tästä mainittakoon hakkuualojen koon säätely, joka pahimmillaan johtaa metsien rakenteen pirstaloitumiseen ja yhtenäisten käsittelyalojen katoamiseen tai puulajivaatimus, joka tietyillä kasvupaikoilla (esimerkiksi karut mäntykankaat, joissa luontainen puulaji on mänty) on toteuttamiskelvoton.

Sahateollisuuden näkökulmasta tarkasteltuna on kestämätöntä, että taksonomia kautta rakentuisi kokonaan uusi kriteeristö kestävälle metsätaloudelle samaan aikaan, kun jatkuvan parantamisen periaatteeseen pohjautuvia sertifiointijärjestelmiä (PEFC ja FSC) on kehitetty ja toimeenpantu käytännössä jo 30 vuotta. Tämän lisäksi toimijat ovat kehittäneet omia monimuotoisuuden vahvistamiseen tähtääviä luonnonhoidon ohjelmia, kuten sahateollisuuden metsäympäristöohjelma. Sertifiointijärjestelmien avulla monimuotoisuuden vahvistaminen on kolmannen osapuolen auditoimaa, toiminta integroitu osaksi päivittäistä toimintaa ja vakiintuneiden merkintöjen kautta myös osaksi tuotteiden arvoketjuja. Taksonomian tulisikin tukea sellaista toimintaa, jossa luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen samanaikaisesti turvaa raaka-aineen tuotannon myös tuleville sukupolville ja vahvistaa tuotteiden arvoketjuja. Taksonomian kriteerit eivät myöskään saa johtaa biotalouden toimintaedellytysten heikkenemiseen antamalla fossiilitaloudelle perusteetonta kilpailuetua.

Kriteereissä esitetyn kategorisen 20% suojeluvaatimuksen taloudellisia seurauksia ei ole arvioitu. Tämä asettaa jäsenvaltiot eriarvoiseen asemaan riippuen mm. metsien merkityksestä kussakin valtiossa. Suojeluvaatimuksen kustannusvaatimukset nousevat erittäin korkeiksi teollisuuden raaka-ainehuollon vaarantuessa. Minkäänlaista varmuutta ei esitetyssä suojelumallissa ole siitä, että esitys edes vahvistaisi metsien ekologisia arvoja ja biodiversiteettiä.

Helsingissä 1.2.2022

Lisätietoja:

Anniina Kostilainen, anniina.kostilainen@sahateollisuus.com, 0445840164

Kai Merivuori, kai.merivuori@sahateollisuus.com, 0405322868